

Ida-Viru maakonnas Alutaguse vallas Agusalu külas Kuusiku kinnistu eraldisel 15 sanitaarraie keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine

1. OTSUSTUS

Lähtudes 10.01.2025 esitatud metsateatisest, võttes aluseks keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22 ja lõige 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 8¹, metsaseaduse (edaspidi MS) § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu” § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8 ning keskkonnaministri 16.08.2017 määruse nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded”, otsustab Keskkonnaamet:

1.1 Jätta algatamata Ida-Viru maakonnas Alutaguse vallas Agusalu külas Kuusiku kinnistu (registriosa nr 78508, katastritunnus 22901:008:0121) eraldisel 15 sanitaarraie keskkonnamõju hindamine (KMH).

1.2 Täiendavad keskkonnameetmed lisaks õigusaktidest tulenevatele üldistele nõuetele ei ole vajalikud.

1.3 Keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

2. ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD ALUSED

2.1 Osaühing Valga Puu (registrikood 10600304) volitatud esindaja Kairi Kliimand esitas 10.01.2025 Keskkonnaametile metsateatise, millega kavandatakse Kuusiku kinnistu eraldisel 15 sanitaarraiet 1,65 ha suurusel alal hinnangulise raiemahuga 60 tm. Metsateatis on registreeritud metsaressursi arvestuse riiklikus registris nr-ga 50001097417.

Kavandatav raieala paikneb siseriiklikult Vabariigi Valitsuse 17.12.2020 määrusega nr 97 „Alutaguse rahvusparki kaitse-eeskiri” (edaspidi kaitse-eeskiri) kaitse alla võetud kaitse alla võetud **Alutaguse rahvusparki Agusalu piiranguvööndis** ning Natura 2000 võrgustikku kuuluvatel **Agusalu looduslal** ja **Agusalu linnualal**.

2.2 Keskkonnaamet annab KMH eelhindangu selle kohta, kas kavandatav tegevus on olulise keskkonnamõjuga või mitte ning otsustab KMH algatamise või algatamata jätmise üle (KeHJS § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22, § 6¹ lõige 3, § 7 punkt 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 4, MS § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu” § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8). KMH vajalikkuse üle otsustamisel lähtutakse KMH eelhindangust (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 2³). Eelhindang lisatakse KMH algatamise või algatamata jätmise otsusele (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 4).

3. EELHINNANG

Keskkonnaamet annab KMH eelhinnangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust (KeHJS § 6¹ lõige 3). Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lõike 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded”.

3.1 Kavandatav tegevus

3.1.1 Tegevuse iseloom ja maht

Sanitaarraie on hooldusraie (MS § 28 lõige 7 punkt 3).

Sanitaarraie on kavandatud osal Kuusiku kinnistu eraldisest 15 (1,65 ha) hinnangulise raiemahuga 60 tm. Sanitaarraie eesmärgiks on nakkusallikaks olevate või kahjurite paljunemist soodustavate puude, samuti ohuallikat mittekujutavate surevate või surnud puude metsast eemaldamine ning selle tegemine ei tohi ohustada elustiku mitmekesisust (MS § 28 lõige 7 punkt 3, § 31 lõige 3).

Nõuded hooldusraietele on sätestatud keskkonnaministri 27.12.2006 määruse nr 88 „Metsa majandamise eeskiri” (edaspidi metsa majandamise eeskiri) §-s 7.

3.1.2 Tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega.

Kuusiku kinnistu asub Ida-Viru maakonnas Alutaguse vallas alal, kus kehtib Alutaguse Vallavolikogu 29.10.2020 otsusega nr 285 kehtestatud Alutaguse valla üldplaneering¹, millega alale raiepiiranguid ei ole sätestatud.

3.1.3 Ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

Kavandatava tegevuse eesmärk on võimaldada taastuvate loodusressursside (puit) kasutust. Raiete käigus taastumatuid loodusressursse kasutusse ei võeta. Metsatööl metsakaitse (veerežiim, ökosüsteem, pinnas) tagamine on reguleeritud metsa majandamise eeskirja §-s 19 sätestatuga.

3.1.4 Tegevuse energiakasutus

Energiakasutus raietööl on masinate kütuse tarbimine.

3.1.5 Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Nõuetele vastava tehnika kasutamisel ei kaasne raietööl saasteainete heidet pinnasesse, vette või välisõhku. Valguse, kiirguse ja lõhnareostust tegevusega teadaolevalt ei kaasne, samuti ei põhjusta tööde läbiviimine norme ületavat vibratsiooni või müra.

3.1.6 Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Raietöödega ei kaasne jäätmete teket. Metsamajandusjääke ehk raidmeid ei käsitleta jäätmetena.

3.1.7 Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

¹ Leitav: <https://www.alutagusevald.ee/uldplaneering>

Raietöödel on keskkonnamõju põhjustavate avariide esinemine ebatõenäoline, raietöid teostatakse tehnilistele nõuetele vastavate masinatega.

3.1.8 Tegevuse seisukoht asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide ohust, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide ohust teaduslike andmete alusel

Raietöödega ei kaasne suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu.

3.2 Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

3.2.1 Olemasolevad ja planeeritavad maakasutused ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Kuusiku kinnistu sihtotstarve on 100% maatulundusmaa, kinnistu asub hajaasustuspiirkonnas.

Kuusiku kinnistul on kavandatud ka muid raieid, neist eraldisel 15 kavandatava raieala mõjualas (milleks on kuni 30 m)² on 25.07.2024 registreeritud harvendusraie eraldistel 9 ja 14 (kokku 6,07 ha suurusel alal hinnangulise raie mahuga 692 tm), mis jäävad samuti Alutaguse rahvusparki Agusalu piiranguvööndisse ning Agusalu loodusalale ja Agusalu linnualale.

Raietega maakasutust ei muudeta, metsamaa kõlvik säilib ja ala jääb jätkuvalt kasutusse metsamaana.

3.2.2 Alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

Raialal ei esine taastumatu loodusvarasid. Eraldisel 15 kasvab küpse metsa arenguklassi kuuluv jänesekapsa-mustika kasvukohatüübi männi enamusega puistu.

3.2.3 Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõeäärsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Kavandatavast raiest otseselt mõjutatud piirkond on ala, kus raie läbi viiakse. Raielangiga piirnevatel aladel võib esineda ajutisi häiringuid, kuid need ei mõjuta keskkonna vastupanuvõimet. Raiet kavandatakse metsamaastikus ja alal ei ole erilist tähelepanu vajavaid pinnavorme. Raieala ei paikne veekogude rannal või kaldal ega ka otseselt märgalal, kuid Kuusiku kinnistu asub raskesti ligipääsetaval soosaarel ning on ümbritsetud soometsade ja sooladega.

Kavandatav raieala asub **Alutaguse rahvusparki Agusalu piiranguvööndis**, mis kuulub Natura 2000 võrgustikku³ kuuluvate **Agusalu loodusalale ja Agusalu linnualale** koosseisu.

Agusalu piiranguvööndi kaitse-eesmärk on elustiku mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine ning kaitsealuste liikide kaitse (kaitse-eeskiri § 14 lõige 1). Tingimused metsa majandamisele rahvusparki piiranguvööndis on sätestatud kaitse-eeskirja §-s 16.

² Runnel, K. 2021. RMK rakendusuuring „Kaitstavate metsafragmentide eesmärgipärasuse suurendamine”. https://media.rmk.ee/files/Rakendusuuring_Metsafragmentid_lopparuanne_R1.pdf

³ Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korralduses nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri”.

Eesti looduse infosüsteemi (edaspidi EELIS) andmetel asub kavandatav raieala terves ulatuses **I kategooria kaitsealuse**⁴ linnuliigi kaljukotka (*Aquila chrysaetos*) elupaigas registrikoodiga KLO9127256, **II kategooria kaitsealuse**⁵ linnuliigi metsise (*Tetrao urogallus*) elupaigas registrikoodiga KLO9133452 ja **III kategooria kaitsealuse**⁶ linnuliigi laanepüü (*Tetrastes bonasia*) elupaigas registrikoodiga KLO9133887. Samuti jääb raieala lõunaossa **III kategooria kaitsealuse taimeliigi vööthuul-sõrmkäpp** (*Dactylorhiza fuchsii*) piiritletud kasvukoht registrikoodiga KLO9350412.

Kavandatava raiealaga piirnevale alale, st raieala 30 m mõjualasse jäävad EELIS-e andmetel **II kategooria kaitsealuse taimeliigi kõdu-koralljuur** (*Corallorhiza trifida*) piiritletud kasvukoht registrikoodiga KLO9350410, **III kategooria kaitsealuse taimeliigi suur käopõll** (*Listera ovata*) piiritletud kasvukoht registrikoodiga KLO9350411 ning loodusdirektiivi⁷ I lisas nimetatud elupaigatüübid vanad loodusmetsad (*9010) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) (edaspidi ka metsaelupaigad), mis on ühtlasi projekteeritav Metsaelupaikade looduskaitseala Metsaelupaikade sihtkaitsevöönd.

Kultuuriväärtusi raiealal ei leidu.

Kavandatava raieala piires puuduvad teadaolevalt sellised alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada.

3.2.4 Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

Tervisemõjud saavad tekkida lähtuvalt mõjuallikast järgmistes valdkondades: müra, vibratsiooni ja välisõhu saastega kaasnevad tervisemõjud, joogivee kvaliteet ja kättesaadavus. Metsakasutusõiguse kitsendused, mis on seatud avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas ja piiramata või tähistamata erametsa kasutamiseks, on sätestatud MS §-s 35. Kavandatud raietöödega selliseid mõjusid ei kaasne.

3.3 Hinnang keskkonnamõju olulisusele (mõju suurus, ulatus ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus, mõju avaldumise tõenäosus ja aeg, mõju tugevus, laad, kestus, sagedus, pöördumus ja piiriülesus)

Alljärgnevalt on toodud kavandatava raie keskkonnamõju olulisuse hinnang koos põhjenduste ja selgitustega.

Kavandatava raie mõju keskkonnaelementidele:

Kaitse-eeskirja järgi on keelatud puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnaselt. Kaitseala valitseja võib lubada puidu kokku- ja väljavedu, kui pinnas seda võimaldab (kaitse-eeskirja § 16 lõige 5). Raietöödel ei kahjustata pinnast, kui puidu kokku- ja väljavedu tehakse külmunud pinnaselt või kaitseala valitseja nõusolekul, kui pinnas seda võimaldab.

Vesi – raiealal ja selle läheduses ei asu veekogusid, seega veekogusid ei mõjutata.

⁴ I kategooria kaitsealused liigid on nimetatud Vabariigi Valitsuse 20.05.2004 määruses nr 195 „I ja II kaitsekategooriana kaitse alla võetavate liikide loetelu”.

⁵ II kategooria kaitsealused liigid on nimetatud Vabariigi Valitsuse 20.05.2004 määruses nr 195 „I ja II kaitsekategooriana kaitse alla võetavate liikide loetelu”.

⁶ III kategooria kaitsealused liigid on nimetatud keskkonnaministri 19.05.2004 määruse nr 51 „III kaitsekategooria liikide kaitse alla võtmine”.

⁷ Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ, looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:01992L0043-20070101&from=EN>

Välisõhk ja kliima – kavandataval raiel ei ole olulist mõju välisõhule ja kliimale, üksikud raied eraldi ei takista kliimaeesmärkide saavutamist.

Maastik ja looduslik mitmekesisus – raie on kavandatud vastavalt kehtivatele õigusaktidele ja raie käigus lagedat ala ei teki, puistust eemaldatakse surnuid ja kahjustatud puid, seega ei mõjuta raie eelduslikult oluliselt maastikuilmet ega looduslikku mitmekesisust.

Elanikkonnale, inimese tervisele, heaolule ja varale, kultuuripärandile ja kaitstavatele loodusobjektidele ning nende omavahelistele seostele – kavandatav raie neid elemente oluliselt ei mõjuta. Raietööde mõju on lokaalne, elanikkonda ei mõjuta.

Raie teostamisel avalduvad võimalikud mõjud eelkõige tööde tegemise ajal. Kavandatav raie on ühekordne lühiajalise mõjuga tegevus, kestusega kuni 1 (2) kuu(d). Kavandatava tegevusega ei kaasne piiriülest mõju.

3.3.1 Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

3.3.1.1 Natura 2000 ala kaitse-eesmärgid ja nende kirjeldused

Kavandatav raieala asub Agusalu looduslal ja Agusalu linnualal. Alade kaitse-eesmärgid on loetletud Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korralduse nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” lisa 1 punkti 1 alapunktis 1 ja punkti 2 alapunktis 6.

Eelhinnangu tulemusel selgub, kas tegevusega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile. Käesoleval juhul ei ole tegevus otseselt vajalik Agusalu loodus- ja linnuala kaitse-eesmärkide saavutamiseks.

Loodusdirektiivi⁸ artikkel 6 lõige 1 kohustab liikmesriike kehtestama erikaitsealade suhtes meetmed, mis vastavad aladel esinevate metsaelupaikade ökoloogilistele vajadustele. Sama direktiivi artikkel 6 lõige 2 kohustab vältima elupaikade halvenemist ja oluliste liikide häirimist. Euroopa Komisjoni Natura 2000 alade kaitsekorralduse juhendi⁹ järgi tuleb elupaikade halvenemisena käsitleda olukorda, kui väheneb elupaigatüübi pindala sellel alal või kui halvenevad elupaiga kaitsestaatus pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur võrreldes nende esialgse (Natura võrgustiku liitumise hetke) või taastatud seisundiga.

Looduskaitseeaduse (LKS) § 69 kohaselt korraldatakse Natura 2000 alade kaitset siseriiklike kaitstavate loodusobjektide kaudu, ehk eespoolviidatud erinõuded tuleb tagada, rakendades nende alade kaitsekorda. Seal hulgas tuleb neid arvesse võtta metsateatiste menetlemisel.

Metsaelupaikade seisund ei ole loodusdirektiivi rakendamise aruande¹⁰ järgi valdavas osas soodne. See viitab sellele, et metsaelupaikade pindala ja või seisund on võrreldes esialgse seisundiga vähenenud. Seega vältimaks elupaikade seisundi jätkuvat halvenemist, tuleb tagada, et ühegi hetkel teadaoleva elupaiga pindala ja seisund selleks moodustatud erikaitsealadel ei väheneks.

3.3.1.2 Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 alale

⁸ Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ, looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:01992L0043-20070101&from=EN>

⁹ Natura 2000 alade kaitsekorraldus. Elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 sätted (2019/C 33/01) lk 21-22.) [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125\(07\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125(07)&from=EN)

¹⁰ Loodusdirektiivi rakendamise aruanne. Allikas:

http://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=ee/eu/art17/envxtxasa/EE_habitats_reports-20190725-083848.xml&conv=589&source=remote

Sanitaarraie käigus raiutakse vaid kahjustatud ja nakkusohtlikke puid, seega puistu esimene rinne säilib. Kuna lagedat ala ei teki, siis vana metsa osakaal piirkonnas ei lange, ei toimu piiranguvööndi metsade vanuselise struktuuri nihkumist nooremate metsade suunas. Seega, metsamaastik ei killustu ja maastikuilme ei muutu oluliselt ning olulist kumulatiivset mõju ei ole.

Kavandatav raieala jääb **Agusalu linnuala** kaitse-eesmärgiks oleva I kategooria kaitsealuse linnuliigi¹¹ **kaljukotka** (*Aquila chrysaetos*) piiritletud elupaika. Kaljukotka ja tema elupaikade kaitse on tagatud siseriiklike õigusaktidega (sh LKS-ga, kaitse-eeskirjaga). Alutaguse rahvuspargi, mille piiranguvööndisse kavandatav raieala jääb, kaitse-eesmärkide hulka kuulub ka kaljukotka ja tema elupaikade kaitse (kaitse-eeskirja § 1 lõige 1 punkt 6). Siseriiklike kaitsealade moodustamisel (sh piiride paika panemisel ja kaitsekorra määramisel) on arvestatud, et ka Natura 2000 võrgustikku kuuluvate alade kaitse-eesmärgid oleksid kaitstud. Kavandatav raieala jääb siseriikliku kaitseala piiranguvööndisse, kus majandustegevus on lubatud kaitse-eeskirja erisustega (LKS § 31 lõige 1, kaitse-eeskirja § 15 lõige 1 punkt 1).

Kaljukotka kaitse tegevuskava¹² kohaselt pesitseb kaljukotkas kõrvalistes soo- ja metsamassiivides. Pesa asub soo servas või soosaare metsas, mõnikord raiesmiku servas, tavaliselt põlismännil, ka kuusel, haaval. Toitumisala on avamaastikul (lagesoos). Pojad kooruvad aprilli teisel poolel ning lennuvõimestuvad keskmiselt juuli alguses. Häirimise suhtes eriti tundlik periood kestab 15. veebruarist 31. juulini. Ohuks on toitumisalade hävinemine ja kvaliteedi langus (soode kuivendamise tagajärjel), pesitsusaegne häirimine, pesapuistu raie. Pesitsusperioodil metsaraiest hoidumine aitab vältida lindude sigimisaegset häirimist ja tagada kaljukotka eduka paljunemise. Tulenevalt LKS § 55 lõikest 6 on kaitsealuse loomaliigi isendi tahtlik häirimine paljunemise ja poegade kasvatamise ajal keelatud. Valdav osa linnuala kaitse-eesmärgiks oleva kaitsealuse liigi kaljukotka piiritletud elupaigast (mille kogupindala on 5717,04 ha) jääb Alutaguse rahvuspargi Heinasoo ja Repna sihtkaitsevööndite piiresse.

Kavandatav raie paikneb ka Agusalu linnuala kaitse-eesmärgiks oleva II kategooria kaitsealuse linnuliigi¹³ **metsise** (*Tetrao urogallus*) piiritletud elupaigas. Metsise ja tema elupaikade kaitse on tagatud siseriiklike õigusaktidega (sh LKS-ga, kaitse-eeskirjaga). Alutaguse rahvuspargi, mille piiranguvööndisse kavandatav raieala jääb, kaitse-eesmärkide hulka kuulub ka metsise ja tema elupaikade kaitse (kaitse-eeskirja § 1 lõige 1 punkt 6). Siseriiklike kaitsealade moodustamisel (sh piiride paika panemisel ja kaitsekorra määramisel) on arvestatud, et ka Natura 2000 võrgustikku kuuluvate alade kaitse-eesmärgid oleksid kaitstud. Kavandatav raieala jääb siseriikliku kaitseala piiranguvööndisse, kus majandustegevus on lubatud kaitse-eeskirja erisustega (LKS § 31 lõige 1, kaitse-eeskirja § 15 lõige 1 punkt 1). Suur osa linnuala kaitse-eesmärgiks oleva kaitsealuse liigi metsise piiritletud elupaigast (mille kogupindala on 19530,35 ha) jääb Alutaguse rahvuspargi alale, sh sihtkaitsevööndite piiresse.

Nagu enamik liike, on metsis tundlik munemis- ja haudumisaegse häirimise suhtes. Metsise kaitse tegevuskava¹⁴ kohaselt on metsise põhiliseks häirimiseks paljunemisperioodil tehtavad metsatööd, trasside raied ning teised metsas tehtavad tööd, mis võivad viia pesitsuse

¹¹ Vastavalt Vabariigi Valitsuse 20.05.2004 määruse nr 195 „I ja II kaitsekategooriana kaitse alla võetavate liikide loetelu” § 4 lõige 2 punktile 9.

¹² Keskkonnaameti peadirektori 3.12.2018 käskkirjaga nr 1-1/18/300 kinnitatud „Kaljukotka (*Aquila chrysaetos*) kaitse tegevuskava 2018-2022”, leitav: https://old.envir.ee/sites/default/files/kaljukotka_ktk_2018-2022_revgs_02.07.2018.pdf

¹³ Vastavalt Vabariigi Valitsuse 20.05.2004 määruse nr 195 „I ja II kaitsekategooriana kaitse alla võetavate liikide loetelu” § 8 lõige 2 punktile 16.

¹⁴ Keskkonnaministri 20.05.2015 käskkirjaga nr 456 kinnitatud „Metsise (*Tetrao urogallus*) kaitse tegevuskava” (leitav: <https://pilv.envir.ee/index.php/s/7i5MKGRRkTqXK6r?path=%2FLoomad%2FLinnud>).

ebaõnnestumiseni. Mängu-, pesitsuse ja poegade kasvatamise perioodiks on metsise puhul ajavahemik 1. veebruarist kuni 31. juulini. Sel perioodil elupaigas raietöödest hoidumine aitab vältida metsiste sigimisaegset häirimist ning pesade ja munade hävitamist ja tagada metsiste eduka pesitsemise.

Arvestades, et kavandatava raie korral puistu säilib (lagedat ala ei teki), raiega mõjutatakse väga väikest osa liikide piiritletud elupaigast ja valdav osa linnuala kaitse-eesmärgiks olevate kaitsealuste liikide (metsise ja kaljukotka) piiritletud elupaikadest jääb Alutaguse rahvusparki sihtkaitsevööndite piiresse, kus kaitsekord tagab elupaikade kaitse (LKS § 30 lõike 2 ja kaitse-eeskirja § 12 lõike 1 alusel mh majandustegevuse ja loodusvarade kasutamise keeld), siis ei mõjuta raie Agusalu linnuala sellisel määral, et väheneks liikidele elupaigana sobiva ala suurus kaitsealal või halveneks oluliselt elupaiga kvaliteet.

Kavandataval raialal ei ole registreeritud **Agusalu loodusala** kaitse-eesmärgiks olevaid loodusdirektiivi elupaigatüüpe ega liigi elupaiku, kuid kavandatav raieala piirneb vahetult idapoolsest küljest alaga, kus on inventeeritud loodusdirektiivi I lisas nimetatud elupaigatüübid **soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*)** ja **vanad loodusemetsad (9010*)**, mis on Agusalu loodusala ja ka Alutaguse rahvusparki kaitse-eesmärgiks. Elupaik 9080* on esinduslikkusega B (esinduslik) ja selle üldine looduskaitseväärus (üldine hinnang elupaiga kaitseväärusele) on hinnatud väärtusega B (kõrge). Elupaik 9010* on esinduslikkusega C (keskmine, arvestatav esinduslikkus) ja selle üldine looduskaitseväärus (üldine hinnang elupaiga kaitseväärusele) on hinnatud väärtusega A (väga kõrge).

Metsaelupaigatüübile vastaval metsaalal raiet ei toimu, seega elupaiga pindala ei vähendata. Antud juhul ei teki raie käigus ka lagedat ala, seega võib järeldada, et kavandataval raiel ei ole olulist mõju raiealaga piirnevatele metsaelupaikadele. Võib esineda mõningast valgustingimuste muutust eeskätt vahetult piirnevatel aladel, kuid elupaiga kaitsestaatus pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur säilivad. Nimetatud metsaelupaikade kaitse tagamiseks on Keskkonnaamet teinud 07.02.2022 kirjaga nr 7-4/22/2442 „Loodusdirektiivi metsaelupaigatüüpide range kaitse alla võtmine” Keskkonnaministeeriumile (praegune Kliimaministeerium) LKS § 8 lõike 1 ning § 13 lõike 1 alusel ettepaneku muuta Natura 2000 võrgustiku loodus- ja linnualadega kattuvate siseriiklike kaitstavate loodusobjektide kaitsekorda selliselt, et loodusdirektiivi I lisas nimetatud metsaelupaigatüübid oleksid rangelt kaitstud, alad on EELIS-esse kantud projekteeritavate alade kaardikihile (Metsaelupaikade looduskaitseala, Metsaelupaikade sihtkaitsevöönd).

Kokkuveoteede asukohta ei ole määratud, kuid kinnistut läbib pinnastee, mille äärde on võimalik metsamaterjal koondada ja põhja suunas välja vedada. Pinnastee kulgeb läbi loodusdirektiivi I lisas nimetatud elupaigatüübi 6510 (aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud, mille kaitse ei ole Agusalu loodusala kaitse-eesmärgiks, kuid on Alutaguse rahvusparki kaitse-eesmärgiks), külmunud pinnasega mööda olemasolevat teed liikudes elupaika ei kahjustata. Kokku- ja väljavedu on võimalik teostada ainult korralikult läbikülmunud talveteega.

Agusalu loodusala ja Agusalu linnuala kaitse-eesmärgid on tagatud siseriiklike õigusaktidega. Kavandatav raieala asub Alutaguse rahvusparki Agusalu piiranguvööndis. Alutaguse rahvusparki kaitsekord on sätestatud kaitse-eeskirjas ja LKS-s. Siseriiklike kaitsealade moodustamisel (sh piiride paika panemisel) on arvestatud, et ka Natura 2000 võrgustikku kuuluvate alade kaitse-eesmärgid oleksid kaitstud.

Kavandataval raialal ja selle 30 m mõjualas ei ole registreeritud lisaks eelnimetatutele muid Natura 2000 võrgustikku kuuluvate alade kaitse-eesmärkideks olevaid loodusdirektiivi elupaigatüüpe ega kaitsealuste liikide leiukohti. Kuna tegemist on hooldusraiega, mille käigus puistu säilib (ei teki lagedat ala), siis ei mõjuta raie eeldatavasti ebasoodsalt Agusalu loodusala

ja Agusalu linnuala kaitse-eesmärke ega nimetatud alade terviklikkust, kui raiel järgitakse kehtivate õigusaktide nõudeid (mh tööd tehakse külmunud pinnasega, väljaspool kaljukotka, metsise ja teiste lindude pesitsusaega).

3.3.1.3 Mõju kaitstavale loodusobjektile

Raie on kavandatud siseriiklikult kaitse alla võetud **Alutaguse rahvusparki Agusalu piiranguvööndis**. Mõju rahvusparki kaitse eesmärkidele, mis kattuvad Agusalu linnuala ja Agusalu loodusala kaitse eesmärkidega, on käsitletud punktis 3.3.1.2.

Alutaguse rahvusparki kaitsekord on sätestatud Alutaguse rahvusparki kaitse-eeskirjas ja LKS-s. Alutaguse rahvusparki kaitse-eesmärgid on loetletud kaitse-eeskirja §-s 1. Kavandatava raie tegemisel säilib puistu esimene rinne (ei teki lagedat ala). Kavandatav raie ei kahjusta kaitseala seisundit, kui see on kooskõlas rahvusparkis kehtiva kaitsekorraga (hooldusraied on kaitse-eeskirja järgi rahvusparkis lubatud tegevuseks, puidu kokku- ja väljavedu tehakse külmunud pinnasega).

Lisaks eelnevalt käsitletule paikneb kavandatav raieala ka III kategooria kaitsealuse linnuliigi¹⁵ **laanepüü** (*Tetrastes bonasia*) piiritletud elupaigas. Laanepüü ja tema elupaikade kaitse on Alutaguse rahvusparki üks kaitse-eesmärke (kaitse-eeskirja § 1 lõige 1 punkt 6). Laanepüü pesitseb segametsades, stabiilseimaks biotoobiks on raiumata mitmerindelised tuulemurdu ja häiludega vanad mitmekesised puistud. Laanepüü pesitsuse võib nurjata pesitsusaegne häirimine või otsene kurna või pesapoegade hukkumine, kusjuures peamiseks negatiivseks faktoriks on pesitsusaegsed raietööd pesa läheduses tundlikul perioodil (pesitsemiseks valmistumise, munemise, haudumise ja väikeste poegade ajal). Kavandatav raie ei kahjusta oluliselt laanepüü elupaigaks sobivat maastikku ja elupaiga pindala. Pesitsusperiood kestab laanepüüdel 1. aprillist kuni 30. juunini. Sel perioodil elupaigas raietöödest hoidumine aitab vältida laanepüüde sigimisaegset häirimist ning pesade ja munade hävitamist ja tagada lindude eduka pesitsemise. Tulenevalt LKS § 55 lõikest 6 on kaitsealuse loomaliigi isendi tahtlik häirimine paljunemise ja poegade kasvatamise ajal keelatud.

Kavandatav raieala kattub lõunaosas 0,11 ha ulatuses III kategooria kaitsealuse taimeliigi¹⁶ **vööthuul-sõrmkäpa** (*Dactylorhiza fuchsii*) piiritletud kasvukohaga. Vööthuul-sõrmkäpp on käpaliste sugukonda kuuluv taim, kes kasvab segametsades ja puisniitudel, soostumatel rohumaadel ja metsades ning madalsoodes. Eesti ohustatud liikide punase nimestiku andmetel on vööthuul-sõrmkäpp 2023. aasta hinnangu alusel „soodsas seisundis”. Peamiseks ohuks on kuivendamine. Vööthuul-sõrmkäpp ei ole otseselt nimetatud Alutaguse rahvusparki-kaitse-eesmärgina, kuid liigi kaitse on seotud rahvusparki üldise kaitse-eesmärgiga kaitsta kaitsealuseid liike (kaitse-eeskirja § 1 lõige 1 punkt 1). Tulenevalt LKS § 55 lõikest 8 on keelatud III kaitsekategooria taimede, seente ja selgrootute loomade hävitamine ja loodusest korjamine ulatuses, mis ohustab liigi säilimist selles elupaigas. Kavandatav raietegevus ei kahjusta vööthuul-sõrmkäpa säilimist selles elupaigas, kui tööd tehakse külmunud pinnasega ning välditakse raidmete jätmist ja kokkuveoteede rajamist kasvukohta.

Kavandatav raieala piirneb põhjapoolsest küljest II kategooria kaitsealuse taimeliigi¹⁷ **kõdu-koralljuure** (*Corallorhiza trifida*) piiritletud kasvukohaga. Kõdu-koralljuure ja tema kasvukohtade kaitse on Alutaguse rahvusparki üks kaitse-eesmärke (kaitse-eeskirja § 1 lõige 1

¹⁵ Vastavalt keskkonnaministri 19.05.2004 määruse nr 51 „III kaitsekategooria liikide kaitse alla võtmine” § 4 lõige 2 punktile 36.

¹⁶ Vastavalt keskkonnaministri 19.05.2004 määruse nr 51 „III kaitsekategooria liikide kaitse alla võtmine” § 1 lõige 2 punktile 13.

¹⁷ Vastavalt Vabariigi Valitsuse 20.05.2004 määruse nr 195 „I ja II kaitsekategooriana kaitse alla võetavate liikide loetelu” § 5 lõige 3 punktile 32.

punkt 8). Käpaliste sugukonda kuuluva kõdu-koralljuure eelistatud kasvukohad on salu-, sooviku-, kõdusoo- ja madalsoometsad, puisniidud, niisked niidud, teeservad, sihid, kraaviperved ja veekogude soised kaldad. Tegemist on pigem varjutaimega. Eesti ohustatud liikide punase nimestiku andmetel kuulub kõdu-koralljuur kategooriasse „ohualdis”. Ohuks kuivendamine ja metsamajanduslik tegevus. Antud kõdu-koralljuure piiritletud leiukoha moodustab vähemalt 30 meetrine puhverala koralljuure registreeritud taimede (mis kõik asuvad väljaspool kavandatud raieala) ümber, seega on leiukoha piiritlemisel juba arvestatud taimede kaitseks vajaliku puhvriga. LKS § 55 lõige 7 sätestab, et I ja II kaitsekategooria taimede ja seente kahjustamine, sealhulgas korjamine ja hävitamine, on keelatud. Kuna kõdu-koralljuure kasvukohas raiet ei kavandata, siis hooldusraie piirneval alal, mille käigus puistu säilib, kaitsealuseid taimi ja nende kasvukohta ei mõjuta, kui välditakse masinatega sõitmist piiritletud kasvukohas ning puude langetamist ja raidmete jätmist alale.

Kavandatavast raiealast edela suunas ca 9 m kaugusel asub III kategooria kaitsealuse taimeliigi¹⁸ **suur käöpõll** (*Listera ovata*) piiritletud kasvukoht. Suur käöpõll kasvab nii metsas, raiesmikel kui niitudel üle Eesti, kuna kannatab nii varju kui eredat päikest, kuid sagedasem on siiski lubjasematel aladel maa lääne- ja põhjaosas. Peamiseks ohuks on kuivendamine. Suur käöpõll ei ole otseselt nimetatud Alutaguse rahvusparki kaitse-eesmärgina, kuid liigi kaitse on seotud rahvusparki üldise kaitse-eesmärgiga kaitsta kaitsealuseid liike (kaitse-eeskirja § 1 lõige 1 punkt 1). Tulenevalt LKS § 55 lõikest 8 on keelatud III kaitsekategooria taimede, seente ja selgrootute loomade hävitamine ja loodusest korjamine ulatuses, mis ohustab liigi säilimist selles elupaigas. Kuna suure käöpõlle kasvukohas raiet ei kavandata, siis hooldusraie piirneval alal, mille käigus puistu säilib, kaitsealuseid taimi ja nende kasvukohta ei mõjuta.

Raiealal ja selle 30 m mõjualas ei ole registreeritud muid Alutaguse rahvusparki kaitse-eesmärgiks olevaid väärtuseid, mida raie mõjutaks, samuti ei ole seal registreeritud muid kaitstavaid loodusobjekte.

3.3.2 Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Kuusiku kinnistul kavandatud raietel ei ole olulist kumulatiivset mõju. Kavandatud raieala jääb siseriiklikult kaitse alla võetud kaitstava loodusobjekti Alutaguse rahvusparki piiranguvööndisse, mille piiritlemisel ja kaitsekorra määratlemisel on arvestatud kaitseväärtuste (sh Natura 2000 võrgustikku kuuluvate Agusalu loodus- ja linnuala kaitse-eesmärkide) säilimisega. Raie käigus säilib puistu esimene rinne (ei teki lagedat ala). Seega, kavandataval raiel ei ole olulist mõju kaitse-eesmärkidele.

Raie on kooskõlas üldplaneeringuga, kaitse-eeskirjaga, LKS-ga ja MS-ga ning muude õigusaktidega, seega olulist mõju ei ole.

3.3.3 Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused

Antud raie puhul on asjakohased alljärgnevad üldreeglid:

¹⁸ Vastavalt keskkonnaministri 19.05.2004 määruse nr 51 „III kaitsekategooria liikide kaitse alla võtmine” § 1 lõige 2 punktile 29.

Vastavalt kaitse-eeskirja § 16 lõikele 5 on keelatud puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnaselt. Kaitseala valitseja (kaitse-eeskirja § 3 kohaselt Keskkonnaamet) võib seda lubada juhul, kui pinnas võimaldab.

MS § 28 lõige 7 punkti 3 kohaselt tehakse sanitaarraiet metsa sanitaarse seisundi parandamiseks ja ohuallikat mittekujutavate surevate või surnud puude puidu kasutamise võimaldamiseks, kui see ei ohusta elustiku mitmekesisust. Sanitaarraie korras on lubatud raiuda vaid metsa majandamise eeskirja §-s 7 loetletud puid. Metsateatisel märgitud sanitaarraie hinnangulise mahu täitumisel tuleb raie jätkamiseks esitada uus metsateatis.

Kaitse-eeskirja § 16 lõige 4 sätestab, et raiete tegemisel metsamaal, välja arvatud hall-lepikutes, tuleb säilitada puistu liikide ja vanuse mitmekesisus. Elustiku mitmekesisuse säilitamiseks tuleb raiel, välja arvatud hall-lepikutes, ühe hektari kohta jätta alles vähemalt 20 tihumeetrit kasvavaid puid või nende säilinud püstiseisvaid osi, mida ei koristata ja mis jäävad metsa alaliseks. Elustiku mitmekesisuse tagamiseks alles jäetavad puud valitakse eri puuliikide esimese rinde suurima diameetriga puude hulgast, eelistades kõvalehtpuid, mände ja haabasid, samuti eritunnustega, nagu põlemisjälgede, õõnsuste, tuuleluudade või suurte okstega puid. Soovitav on juba praegu säilikuudeks sobivaid puid alles jätta ning säilitada osa surnuid ja surevaid puid, jalalseisvaid puutüükaid ning lamapuitu. Sellised elemendid metsas võimaldavad leida elu- ja toitumispaidu erinevatele linnu-, putuka- ja seeneliikidele, suurendades seega ka liigilist ja vanuselist mitmekesisust.

LKS § 55 lõike 6 kohaselt on keelatud kaitsealuse loomaliigi isendi püüdmine ja tahtlik häirimine paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise ning rände ajal. Raietööde (sh metsamaterjali kokkuvedu) tegemine on kaljukotka, metsise ja laanepüü paljunemise ning poegade kasvatamise perioodil 1. veebruarist kuni 31. juulini keelatud.

LKS § 55 lõige 6¹ sätestab, et keelatud on looduslikult esinevate lindude pesade ja munade tahtlik hävitamine ja kahjustamine või pesade kõrvaldamine ning tahtlik häirimine, eriti pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal. Lindude pesitsemise tippaeg on aprilli keskpaigast suve keskpaigani, seega tagab raietöödele seatud ajaline piirang pesitsusrahu ka teistele metsalindudele.

LKS § 55 lõige 7 sätestab, et I ja II kaitsekategooria taimede ja seente kahjustamine, sealhulgas korjamine ja hävitamine, on keelatud. Kõdu-koralljuure taimede (kavandatava raiealaga piirneval alal eraldise 15 põhjaosas) kahjustamise vältimiseks on keelatud kasvukohas masinatega sõitmine ning puude langetamine ja raidmete jätmine alale.

LKS § 55 lõike 8 kohaselt on keelatud III kaitsekategooria taimede, seente ja selgrootute loomade hävitamine ja loodusest korjamine ulatuses, mis ohustab liigi säilimist selles elupaigas. Vööthuul-sõrmkäpa piiritletud kasvukohta (raieala lõunaosas) on keelatud raidmete jätmine ja kokkuveoteede rajamine.

Metsa kokkuveoteede, laoplatsti, raielankide raidmetest puhastamise viisid ja kord on kehtestatud metsa majandamise eeskirjaga.

Töökohas peab olema varustus reostuse eemaldamiseks.

3.4 Eelhinnangu järelendus

Kavandataval hooldusraiel ei ole olulist mõju välisõhu kvaliteedile, maavaradele (maardlad), pinnasele, põhja- ja pinnaveele, kaitstavatele loodusobjektidele ega kultuuripärandile ning

tegevus ei kahjusta inimeste tervist, heaolu ega vara. Ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku aladele on välistatud. Keskkonnamõju hindamise algatamine ei ole vajalik, sest:

1. On välistatud, et tegevus avaldab ebasoodsat mõju Agusalu linnuala ja Agusalu loodusala, mis kuuluvad Natura 2000 alade võrgustikku, kaitse-eesmärkidele ja alade terviklikkusele.
2. Kavandatava tegevusega ei kaasne olulist negatiivset keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata piirmäärasid müra ja õhu saastatuse osas, vibratsioon eeldatavalt puudub. Tegevusega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega.
3. Kavandatava tegevusega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariiolukordi või suurõnnetusi.
4. Tööde tegemisel keskkonnakaitsenõuetele vastavalt on avariiolukordade esinemine vähetõenäoline.

4. ÄRAKUULAMINE

Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

Eelhinnangu koostaja:

Mare Rennel
metsahoiu vanemspetsialist
metsaosakond